अनामयंनिर्द्वैतं उद्यतंजगदाकारेणउद्गतंमहद्यशःपरंव्यापकं आकाशादिभ्योपिमहदित्यर्थः वाचइतिषष्ठीतृतीयार्थे कवयःविकारंवाचैवास्तीतिवदंतिनस्वरूपेणास्तीत्यर्थः तथाचश्रुतिः वाचारंभणंविकारो नामधेयमितिवागालंबनत्वंविकारस्याह यस्मिन्निदंजगत्प्रतिष्ठितंरज्ज्वामुरगवल्लीनंतद्वेविदुस्तेअमृताःमुक्ताभवंति॥३१इतिउद्योगप०नैलकंठीयेभारतभा०चतुश्चत्वारिंशोध्यायः॥४४॥ ॥७॥ समाप्ताज्ञा नप्रधानायोगोपसर्जनाब्रह्मविद्या इदानींयोगप्रधानांज्ञानोपसर्जनांतांवक्तुमध्यायद्वयमारभ्यते यत्रपूर्वंचित्तवृत्तिनिरोधेनत्वंपदार्थज्ञात्वापश्चाद्वेदांतश्रवणादिनातस्यब्रह्मत्वंनिश्चीयतेसाआद्या यत्रतुश्रवणा दिनापूर्वंपारोक्ष्येणप्रतीचोब्रह्मभावंनिश्चित्यपश्चान्निदिध्यासनेनसअपरोक्षीक्रियतेसाद्वितीया क्रमद्वयेपिफलैक्यात्साधनजातमप्येकरूपमेवेतिदर्शयितुंप्रागुक्तानेवहेयान्दोषान्उपादेयान्गुणांश्चदर्शयति

अनामयंतन्महदुद्यतंयशोवाचोविकारंकवयोवदंति॥ यस्मिन्जगत्सर्वमिदंप्रतिष्ठितंयेतद्विदुरमृतास्तेभवंति ॥३१॥ इतिश्रीमहाभारतेउद्योगपर्वणिस

नत्सुजातपर्वणिसनत्सुजातवाक्येचतुश्चत्वारिंशोध्यायः ॥४४॥ ॥७॥ सनत्सुजातउवाच शोकःक्रोधश्चलोभश्चकामोमानःपरासुता ॥ ईर्ष्यामो होविधित्साचकृपाऽसूयाजुगुप्सुता ॥ १ ॥ द्वादशैतेमहादोषामनुष्यप्राणनाशनाः ॥ एकैकमेतेराजेंद्रमनुष्यान्पर्युपासते ॥ यैराविष्टोनरःपापंमूढसंज्ञोव्यवस्य ति॥ २ ॥ स्पृहयालुरुग्रःपरुषोवावदान्यःक्रोधंबिभ्रन्मनसावैविकत्थी ॥ नृशंसधर्माःषडिमेजनावैप्राप्याप्यर्थंनोतसभाजयंते॥३॥ संभोगसंविद्विषमोतिमा नीदत्वाविकत्थीकृपणोदुर्बलश्च ॥ बहुप्रशंसीवनिताद्विट्सदैवसमैवोक्ताःपापशीलानृशंसाः॥४॥ धर्मश्चसत्यंचतपोदमश्चअमात्सर्यंह्रीस्तितिक्षानसूया॥ दा नंश्रुतंचैवधृतिःक्षमाचमहाव्रताद्वादशब्राह्मणस्य ॥ ५ ॥ योनैतेभ्यःप्रच्यवेद्वादशभ्यःसर्वामपीमांपृथिवींसशिष्यात् ॥ त्रिभिर्द्वाभ्यामेकतोवार्थितोयोनास्यस्व मस्तीतिचवेदितव्यं॥६॥ दमस्त्यागोथाप्रमादइत्येतेष्वमृतंस्थितं ॥ एतानिब्रह्ममुख्यानांब्राह्मणानांमनीषिणां ॥७॥ सद्वाऽसद्वापरीवादोब्राह्मणस्यनशस्यते॥ नरकप्रतिष्ठास्तेस्युर्यएवंकुरुतेजनाः॥ ८ ॥ मदोष्टादशदोषःसस्यात्पुरायोऽप्रकीर्तितः॥ लोकद्वेष्यंप्रातिकूल्यमभ्यसूयामृषावचः॥ ९ ॥

शोकःक्रोधश्चेत्यादिना तत्रक्रोधादयःप्राग्व्याख्याताएवतथापिक्वचित्विशेषोदृश्यतेसएवव्याख्यायते लोभःस्पृहा मोहःप्रज्ञायाअभावः अत्रापिलोभइतिपाठेपिसएवार्थः लुभविमोहनइतिधात्वर्थानुगमात् परासुतानिद्रापरत्वं कृपात्रस्नेहः ॥ १ ॥ पापंपापफलंकर्म व्यवस्यतिआरभते मूढसंज्ञःमूढबुद्धिः ॥ २ ॥ उग्रःनिर्दयः परुषःरूक्षवाक् वदान्योबहुभाषी नसभाजयंतेपरंनमानयंति ॥ ३ ॥ बहुप्रशंसीआ त्मस्तुतिपरः ॥ ४ ॥ महाव्रतामहाव्रतानि सुपांसुलुगितिसुपोडादेशश्छांदसः ॥ ५ ॥ नास्यस्त्वंस्त्वीयंकिमपिनास्तिधर्मादिष्वेकैकस्मिन्नपिपक्षपातेसतितदर्थंसर्वंत्यजतीत्यर्थः ॥ ६ ॥ ब्रह्मैवमुख्यंप्राप्यंयेषांते षां ॥ ७ ॥ परीवादःपरदोषकीर्तनं सत्यथार्थभूतं असत्आरोपितं ॥ ८ ॥ अप्रकीर्तितइति दमविरोधिनएवप्रातिकूल्यादयोमददोषत्वेनसूचिताअपिश्रंगपाहिकयाप्रकर्षेणविधिमुखेननप्रोक्ताइत्यर्थः लो कद्वेष्यंपारदार्यादि प्रातिकूल्यंधर्मादौविघ्नाचरणं अभ्यसूयागुणिषुदोषारोपः ॥ ९ ॥

Digitized by Google